

## Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ»

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

===== Γραφεία, Σοφοκλέους 3 =====  
 ~~~~~

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Εσωτερικού: Έτησία Δρ. 10. — Εξάμηνη Δρ. 6. —

Εξωτερικού: Φρ. 15. Φρ. 8. —

Κάθε φύλλο λεπτά 25

Αγγελίες και διαφημίσεις διαζ. 2 ο σελος.

## ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

**Δ**ΗΜΟΚΡΑΤΟΠΟΙΗΣΗ της Παιδείας. Είναι ή καινούρια φράση, ή φράση της εποχής όπου μέσα σ' αυτή αποκορυφώνεται το σύνολο της μεταρρυθμιστικής εργασίας που γίνεται στο υπουργείο της Παιδείας. Με τη φράση αυτή έννοείται το μάσιμο της δημοτικής γλώσσας στα δημοτικά σχολεία σύμφωνα με τον τελευταίο νόμο. Υποθέτουμε πως ή φράση με όση αγαθή πίστη κι αν δημιουργήθηκε, δεν ανταποκρίνεται στο πνεύμα του νέου νόμου. Όπως είναι γνωστό ο νέος νόμος μπαίνει τή δημοτική στις τέσσερις μόνο τάξεις του δημοτικού σχολείου. Κατόπιν, σύμφωνα πάντα με το νόμο, αρχίζει ή διδασκαλία της καθαρεύουσας. Όσο κι αν θελήσουμε να εξαντλήσουμε την αγαθή μας προαίρεση, δε βλέπουμε πως είναι δυνατό αυτό το πραγματάκι να ονομαστή με τόσο κομπωτικό τίτλο, δημοκρατοποίηση της παιδείας. Πρώτα πρώτα για να δικαιολογηθί αυτός ο τίτλος θαπρεπε ή δημοτική γλώσσα να γίνη γλώσσα της διδασκαλίας όχι μόνο στις τέσσερις πρώτες τάξεις του δημοτικού παρά σε όλες τις τάξεις κι όχι μόνο στα δημοτικά σχολεία παρά και στα Έλληνικά και στα Γυμνάσια ακόμα. Μή μās κορυφομυθούσετε στο αυτό πως τάχα αυτό θα γίνη σιγά σιγά και πως ο νόμος μόνο από μία φρόνημη επιφύλαξη το κράτησε μυστικό για να μη σκανταλίση τους καθαρευουσιάνους. Γιατί έχουμε δηλώσει επίσημες πως ή γλωσσική μεταρρύθμιση δεν προορίζεται να περάση το κατώφλι του δημοτικού σχολείου και πως και σε αυτές τις τέσσερις τάξεις του δημοτικού ή δημοτική πρέπει νάχη το λουρί της μαζεμένα, να μη φτάνη εις ύπερβολήν, όπως κάνουμε δηλαδή έμεις οι μαλισταροί που θέλουμε τη δημοτική με υπερβολές, που θα πη με τάξη και με σύστημα. Μία κουτσοδημοτική με άλλες λέξεις, φτωχικά και κακομοιρισμένη, που να τρέμη να σηκώση το κεφάλι της από το φόβο μās και χαρακτηριστή από τους υπηλούς πατρωνές της πούγει την τύχη να τηνε διαφεντεύουνε, σαν υπερβολικά απειλητική και σαν ανοικονόμητη. Βέβαια. Δεν της φτάνει πως της δώσαμε στίτι να βάλη το κεφάλι της που πρώττερα γύριζε άστερη στους δρόμους, μα θάρχηση να μās γίνεται κ' ενοχλητική με τις αξιώσεις της: "Αν θέλει να περσίσει καλό, πρέπει ή γλώσσα της νάναι κοντή. Όταν του αφαιρούμε έτσι τον άερα και τον όριζοντα, δε βλέπουμε πως

το καινούριο φυτό θα μπορέσει να αναπτυχτεί και να δώσει καρπούς. Για να καρποφορήσει και για να φουσκώσει με τον καιρό τα καθαρευουσιάνικα γλωσσικά στοιχεία, όπως έλπιζουμε καλοκάγαθα όσοι ζητάνε νάχουμε όσο το δυνατό λιγότερο βάρος πάνω τους από την άμαρτία του δημοτικισμού, πρέπει να της δοθεί χώρος να κουνηθεί, νάπλώση τα γλαριά της παντού. Όταν όμως ιδροκοπάμε και καταντάμε σε αγωνία για να εκλέξουμε όχι την εκφραστικώτερη, τη ζωντανότερη λέξη παρά κείνη που έλπιζουμε πως δε θα σκανταλίσει, τότε δεν κάνουμε άλλο παρά να στερούμε το δέντρο από τον άερα που του χρειάζεται για να αναπτυχτεί.

\*\*\*

**Ε**ΠΕΙΤΑ είναι και το παρελθόν των επίσημων δημοτικιστών πούχουμε σήμερα το ζήτημα στα χέρια τους. Αυτοί στο δημοκρατικό στρατόπεδο χαρακτηρίζονται για μυχτοί, ζητάνε δηλαδή τη συγκυριαρχία της δημοτικής με την καθαρεύουσα, και όλη ή δράση τους ως σήμερα δικαιολογεί όλοτετα το χαρακτηρισμό αυτό. Μπορεί να ονομαστή δημοκρατοποίηση της παιδείας ένα τέτοιο νόθο σύστημα; Έμεις τον καινούριο νόμο που μπαίνει τη δημοτική στα δημοτικά σχολεία τονε κρίνουμε σαν ένα μέσο για να μαθαίνουνε τα παιδιά ευκολότερα την καθαρεύουσα, κι όχι σαν επικράτηση της δημοτικής. Δεν έγινε ή δημοτική σκοπός παρά μόνο μέσο που θα το χρησιμοποιή για όφέλειά της ή καθαρεύουσα. Έπειτα δημοκρατοποίηση της παιδείας δε σημαίνει προσανατολισμό της παιδείας μας προς άλλες πολιτικές και κοινωνικές αρχές, πλάτωμα του όριζοντα, καλλιέργεια καινούριων ιδανικών ανθρωπιστικού περιεχομένου. Μās υπόσγεται τέτοιο παρία ή γλωσσική μεταρρύθμιση; Θα είμαστε περίεργοι να μάθουμε πως ή πολιτεία μας που παραμένει άστική, θα μπορέση να επιδιώξη δημοκρατικά ιδανικά που σημαίνει χτύπημα και κατάρριψη ώρισμένων έθνικων αξιών που βρίσκουνε σήμερα συστηματική καλλιέργεια μέσα στο δημοτικό σχολείο. "Η δεν καταλαβαίνουμε τί σημαίνουνε οι λέξεις ή δε μās συμφέρε, να τόμολογήσουμε γιατί, μα το θεό, χτυπάει βρε άδερφέ καλά σταυτιά αυτή ή φράση: δημοκρατοποίηση της παιδείας. Δε σημαίνει πως είσαι μυχτός σωδινιστής με αυταρχική ψυχή. Έσύ κολλάς στο μέτωπό σου την ετικέτα του δημοκράτη και τραβάς στο σκοπό σου. "Αν θέλαμε να είμαστε λιγούλακι ειλκρινέστεροι, έπρεπε να διακηρύξουμε την ακόλουθη αλήθεια. Πρώτα ή πολιτεία μας είτανε άριστοκρατική και γλώσσα της φυσική, ή καθαρεύουσα. "Υστερα γινήκαμε πολιτεία άστική, ένα ψευτοκοάμα δηλαδή άριστοκρατίας και δημοκρατίας. Φυσικά δε μās κάνει πιά ή καθαρεύουσα που οι άστοί, άπασχολημένοι όλοτετα με τις ξένες γλώσσες είναι αδύνατο να τηνε μάθουνε. Δημιουργούμε λοιπόν εύκολα κ' έμεις τη μυχτή που μās πέφτει εύκολη γιατί, μὴν έχοντας σύστημα υποτάσσεται εύκολα σε κάθε προσωπική αυθαιρεσία.

"Ας έχουμε υπομονή. Δεν ήρθε ακόμα ή ώρα της δημοκρατοποίησης της παιδείας μας κι άς διατυπώνεται αυτή με τα δημοσιογραφικά κύμβαλα κάθε μέρα, που δεν περιμένουμε παρά μία τηλεφωνική παραγγελία για ναρχίσουνε το έργο τους. Τή δημοκρα-

τοποίηση θά την ἀπαιτήσῃ καὶ θά τὴν ἐπιβάλλει ὁ ἴδιος ὁ λαὸς ἅμα ξυπνήσῃ καὶ νοιώσῃ καλῆτερα τὸ συμφέρον του καὶ ὄχι τὰ κατὰ παραγγελίαν ἄρθρα καὶ λιθανίσματα.

\*\*\*

**Μ**Ε πολλὴ τυπικὴ μεγαλοπρέπεια, μὰ δίχως ἀληθινὸ ἐνθουσιασμὸ πανηγυρίστηκε ἡ Ἑθνικὴ γιορτὴ τῶν Γάλλων. Οἱ λαοὶ ξυπνημένοι πιά ὕστερα ἀπὸ τὸ τρομερὸν διδάγμα τοῦ τελευταίου πολέμου ποὺ τοὺς ἀνοιξε τὰ μάτια στὸ φῶς τῆς πραγματικότητος, γινῆκανε ἐπιφυλαχτικοὶ σὲ κάθε λογῆς πανηγύρι ποὺ μηχανεύονται κάθε τόσο τὰςτικὰ κράτη γιὰ νὰ τοὺς θαμπώνουν μετὰ τὴ λάμπη ἐνὸς τεχνητοῦ μεγαλείου. Χορτάσανε πιά ἀπὸ παράτες καὶ παχειὰ λόγια γιὰτὶ διδαχτήκανε ἀπὸ τὴ σκληρὴ πείρα τῆς ζωῆς νὰ βλέπουνε τί κρύβεται κάτω ἀπὸ τὰ φουσκοκίενα καὶ τὰ ὁμορφα λόγια τῶν χρυσοστολισμένων καὶ καλοφαγωμένων ορητόρων κάθε ἐθνικῆς παρατάς. Οἱ λαοὶ ξαναθυμοῦνται σήμερα τὴν περίφημη **Π ρ ο ς ἡ ρ υ ξ η γ ι α τ ὴ δ ι κ α ὶ ὡ μ α τ α ι ο ὗ ἁ ν θ ῳ π ο υ** ποὺ στάθηκε ἡ ἱερὴ σημαία τῆς μεγάλης Γαλλικῆς ἐπανάστασης τοῦ 1789 καὶ ἡ ἀνάμνησὴ τῆς τοὺς πυρπολεῖ τις ψυχῆς καὶ τοὺς φλογίζει. Θυμοῦνται καὶ συγκρίνουν. Τί τοὺς ὑποσχέθηκε τότε ἡ μπορξουαζία, καὶ τί τοὺς ἔδωσε; Ἀφοῦ μὲ τὴ συντρομὴ τοῦ λαοῦ κατάφερε νὰ καταρρίψῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν τοῦ Μεσαίωνα, ἄρπαξε ὕστερα αὐτὴ τὴν ἀρχή, καρπώθηκε αὐτὴ ὅλα τὰ ὠφελήματα καὶ ὁ λαὸς πούνησε τὸ αἷμά του καὶ ἔσωσε τὸ πατριὸν ἔδαφος ἀπὸ τὴν ξενικὴν εἰσβολήν, ἀπόμεινε μόνον μετὰ τὰ παχειὰ λόγια καὶ μετὰ τὸ ἄδωρο δῶρο τῆς πολιτικῆς λευτεριάς ποὺ τοῦ γαρίσανε. Τοῦ χαρίσανε πολιτικὴν λευτερίαν—καὶ αὐτὴ τὸ χαρτί—καὶ τοῦ ἐπιβάλλανε μιὰ καινούρια σκληρίδι. Τὸν ἀλυσσοδέσανε μετὰ καινούριες ἀλυσσίδες βαρύτερες, τίς οικονομικῆς. Ὁ λαὸς δὲν εἶτανε ἀκόμα ὅμοιος γιὰ νὰντιληφτῇ τὴν πλάνη του, γιὰ νὰ νοιώσῃ πὺς ἔχυνε τὸ ἱερὸν αἷμά του γιὰ ξένα συμφέροντα. Ἡ ἴδια θλιβερὴ ἱστορία ἐπαναλήφθηκε ὕστερα καὶ σὲ μᾶς, μετὰ τὸ 21. Σηκώθηκε καὶ ἐδῶ τότε ὁ λαὸς καὶ ἔδωκε τὸν ξένο ἀφέντη. Μὰ στὴ θέσιν του εἶδε νὰ ἰσχύονταν ἕνας ἄλλος ποὺ δὲν εἶχε καμιὰ διάθεσιν νὰ τὸν καταδυναστεύῃ λιγώτερο. Καὶ τώρα οἱ λαοὶ τραγικὰ γελασμένοι ἀναταράσσονται στὴ σκέψιν πὺς ὕστερος ἀπὸ τόσους αἰῶνες καὶ τόσους ἀγῶνες, παραμένουνε ὅλκιμα κατὰ βάθος σκλάβοι σὲ μιὰ καταταλίστικη, σκληρὴν πολιτείαν ποὺ δὲ γνῶριζε τὸ ἔλεος, ποὺ τὴν τυφλώνει καὶ τὴ μεθάει ἡ δόξα τοῦ κέρδους. Ποῦ κοδίσκουμε; Θὰ συνετιστοῦνε τὰ κράτη ἔστω καὶ κατὰ τὴν δωδεκάτην ἄρτα νὰ νὰ δώσουνε κείνο ποὺ δικαιοδικαῖον ἀνῆκει στοὺς λαοὺς ἢ μετὰ τὴν στάσιν τους τὴν σκληρὴν καὶ ὑεροληπτικὴν θὰ σπρώξουνε τοὺς λαοὺς στὴν στυγίαν τῆς ὑστερονῆς ἀπελπισίας των, στὸ αἰματοκύλισμα μιᾶς παγκόσμιας ἐπανάστασης;

Κάθε δρόμος ἔχει δύο ἄκρες, κάθε πρῶμα μιὰν ἀρχὴν καὶ ἓνα τέλος. Ὁ καμμένος ὁ σὺμβιβασμὸς προσπαθεῖ νὰ βρῇ τὴ μέσιν τοῦ δρόμου. Τὸ κακὸ εἶναι ποὺ δὲν ἔξερε μήτε ποῦ ἀρχίζει ὁ δρόμος, μήτε ποῦ τελειώνει. Πὺς θέλεις ἐσὺ τώρα νὰ βρῇ τὴ μέσιν;

**Ψυχῶρης**

## ΜΟΝΑΞΙΑ

Κ' ἐπόθησα μονάχος πιά νὰ ζήσω,  
δίχως ἀνθρώπου συντροφιά καμμιὰ,  
τὶς ἀλυσσίδες σπάω καὶ εἴχνω πίσω  
καὶ ἴσια τραβάω τὸ δρόμο στὴν ἐρημίαν.

Ἀλαλὴ μοναξιά τριγύρου: Ἀπάνω  
τ' ἀξεδιόλιτον ἀπλώνεται ὁ βυθός,  
ποὺ μετὰ τραβάει καὶ ὅμως ποτὲ δὲ φτάνω.  
Βυθὶ ἐκτάδι, λιγροστὸ τὸ φῶς!

Στρέφω τὰ μάτια κάτω, βλέπω ἐντὸς μου  
μὲ ἄδυσο ἀπέραντη, μιὰ καταχνιά  
βαθύτερη ἀπ' τὴν ἄλλην. Κ' εἶν' ἐν γῶς μετὰ  
ὁλόθυστο γιὰ τέτια σκοτεινιά.

Φεύγω σὶς μοναξιές, σὶς ἐξοχὰς τόπους.  
γυρεύω τὴ γαλήνη ἄλλου νὰ βρῶ.  
γυρίζω πάλαι μέσα στοὺς ἀνθρώπους,  
μ' ἄλλο βυθὸ στὰ μάτια τοὺς θαρῶ.

Σύρα.

ΛΑΥΡΑΣ

## ΕΞΕΔΟΘΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ:  
„ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ“

ΜΕ ΠΡΟΛΟΓΟ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ

ὁ κατὰ τὴν καλὴν καὶ μετὰ χροῖμα ἐνὸς ἐξώφυλλο  
καὶ πουλιέται δοχ. 3 στὰ Γραφεῖα τῆς Ἑταιρείας  
«ΤΥΠΟΣ» (ὁδὸς Σοφοκλέους 3) καὶ  
στὰ ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα. Στὶς ἐπαρχίας καὶ  
στὸ ἐξωτερικὸν στέλνεται δίχως παραπανιστὸ  
ἐξόδο γιὰ ταχυδρομικά.

## ΕΧΟΜΕΝ ΤΗΝ ΕΚΚΕΙΝΟΤΕΡΑΝ ΠΕΛΑΤΕΙΑΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΟΧΟΝ

**ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗΝ 1901** ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

ΕΙΣ ὍΛΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΟΠΩΛΕΙΑ

Ἀθηνῶν — Πειραιῶς — Κηφισιάς — Ἀμαρουσίου  
καὶ Φαλήρων.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ 3

## ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

διὰ τοὺς κ. κ. ὁδοντοῖατροὺς

Εἰς τὸ κατάστημα LABARBERA, I. ΚΑΝΔΡΗ  
καὶ Σία, Σταδίου 3, παρελήφθησαν τὰ ἀναμνηστικά  
ὁδοντοῖατρικὰ εἶδη τοῦ ἐν Λονδίῳ Οἴκου C. ASH  
SONS et Cie.